

Kadernota

Begroting 2017 Ridderkerk

Inhoud

1.	INLEIDING	3
2.	SAMENVATTING.....	5
3.	FINANCIEEL KADER 2017-2020	6
4.	ONTWIKKELINGEN	7
	4.1 Onvermijdelijke ontwikkelingen.....	7
	Omgevingswet	7
	Afvalscheiding.....	7
	Wabo	8
	4.2 Gewenste ontwikkelingen	8
	Integraal Accommodatieplan	8
	Armoedebeleid.....	8
	Mobiliteitsagenda 2016-2018 en verkeer	9
	Wabo - overige ontwikkelingen.....	9
	Nota activabeleid 2016	10
	Gat A16.....	10
	Stimuleringsleningen	10
	Schulddienstverlening	11
	Intensivering aanpak vluchtelingen	11
	Informatiebeveiliging.....	12
	Drie decentralisaties	12
5.	FINANCIEEL TECHNISCHE UITGANGSPUNTEN	13

1. INLEIDING

Voor u ligt de Kadernota begroting 2017 Ridderkerk. Met de kadernota stelt u de financiële kaders vast, waarbinnen wij de (meerjaren)begroting voor de komende jaren uitwerken.

Deze kadernota staat in het teken van enerzijds nieuwe taken en verantwoordelijkheden van de gemeente, die kostenverhogend werken. Anderzijds zijn er belangrijke ambities die we in de komende jaren willen realiseren om het leven en wonen in Ridderkerk beter te maken. Vooral de Omgevingswet, de Wet Meldplicht Datalek en de Wabo zijn wetten die grote impact hebben op de bedrijfsvoering van gemeenten met navenante financiële gevolgen. Onduidelijk is in hoeverre gemeenten hiervoor gecompenseerd worden. Het integraal accommodatieplan dat door u is vastgesteld is een plan dat richtinggevend is. Hierover zullen in de komende jaren deelbeslissingen genomen moeten worden om grote investeringen te gaan doen in het maatschappelijk vastgoed ten behoeve van onderwijs, sport en welzijn. Daarnaast zijn er ambities onder andere op het gebied van armoedebestrijding en mobiliteit.

De financiële situatie van Ridderkerk bij het opmaken van deze kadernota is goed te noemen. De algemene reserve is goed gevuld met 33 miljoen euro en de baten en lasten op lange termijn zijn in evenwicht. Het is van belang dat er in begroting 2017 bewust keuzes gemaakt worden, waardoor uitgaven en inkomsten structureel in balans blijven. Het indexeren van onze uitgaven en het reëel begroten blijven belangrijke financiële uitgangspunten. Deze kaders en uitgangspunten zullen in de Programmabegroting 2017 nader uitgewerkt worden.

Bij een aantal ontwikkelingen in deze kadernota zijn pm posten opgenomen. Het betreft hier in een aantal gevallen nieuwe taken op basis van nieuwe wetgeving. Helaas is het nog niet mogelijk om deze posten te voorzien van goed onderbouwde bedragen. Omdat we verwachten dat deze ontwikkelingen wel van invloed zullen zijn op de cijfers van 2017 en verder, zijn ze opgenomen. In de conceptbegroting 2017 en verder zullen deze posten nader worden uitgewerkt.

2. SAMENVATTING

De ontwikkelingen waarbij zicht is op de financiële consequenties, of waar deze zijn te verwachten, zijn verdeeld over onvermijdelijke en gewenste ontwikkelingen en in onderstaande tabellen weergegeven.

Onvermijdelijke ontwikkelingen (- = nadeel)

Onderwerp	2017	2018	2019	2020
1. Omgevingswet	-180.000	-190.000	-120.000	-30.000
2. Afvalscheiding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3. Wabo	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000

Gewenste ontwikkelingen (- = nadeel)

Onderwerp	2017	2018	2019	2020
1. Integraal Accommodatie Plan	pm	pm	pm	pm
2. Armoedebeleid	-324.000	-324.000	-324.000	-324.000
3. Mobiliteitsagenda 2016-2018 en verkeer	-130.000	-85.000	-70.000	-75.000
4. Wabo, overige ontwikkelingen	pm	pm	pm	pm
5. Nota Activabeleid 2016	-30.000	-34.000	-34.000	-34.000
6. Gat A16	pm	pm	pm	pm
7. Stimuleringsleningen voor blijvers, starters en duurzaamheid	pm	pm	pm	pm
8. Schulddienstverlening	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
9. Intensivering aanpak vluchtelingen	pm	pm	pm	pm
10. Informatiebeveiliging	pm	pm	pm	pm
11. Drie decentralisaties	pm	pm	pm	pm

3. FINANCIËEL KADER 2017-2020

Inleiding

In het volgende overzicht presenteren wij de financiële stand van zaken voor de periode 2017 tot en met 2020. Het vertrekpunt is de stand van de begroting (bestaand beleid) tot en met de 1^e Tussenrapportage 2016.

Bij het sluitend maken van de begroting wordt met name ingezet op het vinden van ruimte in de bestaande begroting. Dit doen wij door vast te houden aan het principe van realistisch ramen. Dit betekent dat bij budgetten die (o.a. bij de rekening) overschotten vertonen extra wordt gelet op de mogelijkheid die budgetten structureel af te ramen.

Het streven is een structureel sluitende begroting zonder inzet van de algemene reserve.

Financieel kader 2017-2020

Omschrijving	Lopend jaar	Begroting 2017-2020			
	2016	2017	2018	2019	2020
Saldo primaire begroting 2016-2019 excl. verrekening reserve	-498.000	-290.000	3.000	402.000	402.000
Bijstellingen 1 ^e tussenrapportage 2016	84.800	474.900	940.800	972.600	972.600
Saldo begroting bestaand beleid	-413.200	184.900	943.800	1.374.600	1.374.600
Inflatie		-400.000	-400.000	-400.000	-400.000
Trendmatige verhoging OZB		82.000	83.000	83.000	83.000
Start begroting 2017-2020 ongewijzigd beleid	-413.200	-133.100	626.800	1.057.600	1.057.600
<u>Onvermijdelijk</u>					
1.Omgevingswet		-180.000	-190.000	-120.000	-30.000
2. Afvalscheiding		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3.Wabo		-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
<u>Gewenst</u>					
1.Integraal Accommodatieplan (IAP)		pm	pm	pm	Pm
2.Armoedebeleid		-324.000	-324.000	-324.000	-324.000
3.Mobiliteitsagenda 2016-2018 en verkeer		-130.000	-85.000	-70.000	-75.000
4.Wabo		pm	pm	pm	Pm
5.Nota Activabeleid		-30.000	-34.000	-34.000	-34.000
6.Gat A16		pm	pm	pm	Pm
7.Stimuleringsleningen		pm	pm	pm	Pm
8.Schulddienstverlening		n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
9. Intensivering aanpak vluchtelingen		pm	pm	pm	Pm
10.Informatiebeveiliging		pm	pm	pm	Pm
11.Drie decentralisaties		pm	pm	pm	Pm
<u>Totaal</u>	-	-689.000	-658.000	-573.000	-488.000
Prognose begroting 2017-2020	-413.200	-822.100	-31.200	484.600	569.600
Verrekening algemene reserve	413.200				
Saldo 2017-2020	0	-822.100	-31.200	484.600	569.600

4. ONTWIKKELINGEN

4.1 Onvermijdelijke ontwikkelingen

Omgevingswet

De Omgevingswet, die naar verwachting eind 2018 inwerking treedt, integreert 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Hieronder vallen onderwerpen als: bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur. Niet alleen de wet- en regelgeving gaat 'op de kop', ook beoogt de wetgever een wezenlijk andere cultuur te realiseren. Van het: nee tenzij, naar het ja mits. Ook ICT is een belangrijk onderdeel van de Omgevingswet. De wet wil een belangrijke slag slaan in de digitalisering en ontsluiting van allerhande beschikbare informatie. Daarnaast biedt de Omgevingswet bestuurlijke afwegingsruimte. Met de Omgevingswet wil de overheid het wettelijke systeem 'eenvoudig beter' maken.

De ervaringen met de decentralisaties in het sociale domein hebben geleerd dat in een vroeg stadium begonnen moet worden met de voorbereidingen van zulke grote verandertrajecten. Om te weten welke veranderingen de Omgevingswet precies met zich meebrengt en hoe hierop voor te bereiden wordt in 2016 een programmaplan met bijbehorend financieel kader opgesteld voor de komende jaren.

Om het programma voor de implementatie van de Omgevingswet uit te kunnen voeren is onderstaande budget nodig waarvoor wij waarschijnlijk (gedeeltelijk) via de algemene uitkering gecompenseerd zullen worden. Zodra over de compensatie meer bekend is komen wij bij u terug.

	2017	2018	2019	2020
Omgevingswet lasten	-180.000	-190.000	-120.000	-30.000
Omgevingswet baten	pm	pm	pm	pm

Afvalscheiding

Om de landelijke doelstelling in 2020 75% van het huishoudelijk afval gescheiden in te kunnen zamelen is een traject gestart: "**Sorteren, geef uw afval toekomst**". Het traject beoogt de grondstoffen, die nu nog bij het restafval worden weggegooid, te sorteren door de invoering van een nieuwe inzamelsystematiek in 2017. Hiertoe heeft de raad in oktober 2015 een startnotitie vastgesteld, waarin het gehele proces is beschreven. De afvalscheiding is onderdeel van een gesloten financieringssysteem. Er is mogelijk wel een effect in de afvalstoffenheffing voor burgers.

Wabo

Ten aanzien van vergunningverlening, toezicht en handhaving worden kwaliteitseisen voor de werkzaamheden die verbonden zijn aan de uitvoering van de Wabo-taken geïntroduceerd. Het komt er op neer dat er opleidingseisen worden gesteld aan de medewerkers en een kwaliteitssysteem moet worden ingevoerd waardoor, via een beleids- en uitvoeringscyclus, de werkzaamheden procesmatig worden uitgevoerd en verantwoord.

Daarnaast worden in de nieuwe Wet Natuurbescherming de drie bestaande wetten, de Flora- en Faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet samengevoegd. De nieuwe wet is van kracht per 1 maart 2016. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om bouwinitiatieven te toetsen aan de wet en zo nodig een “verklaring van geen bedenkingen” aan te vragen. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht wanneer dit belang gekoppeld is aan een verleende Wabo-vergunning.

	2017	2018	2019	2020
Wabo	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000

4.2 Gewenste ontwikkelingen

Integraal Accommodatieplan

De doelstelling van het Integraal Accommodatieplan Ridderkerk (IAP) is optimalisatie van het maatschappelijk vastgoed. De komende jaren wordt gewerkt aan de uitwerking van de gekozen scenario's. De uitwerking van de plannen en investeringen die daaruit voortkomen worden ter besluitvorming voorgelegd. De uitwerking van de plannen vindt gefaseerd plaats en uiteraard wordt daarbij steeds bekeken of in de reguliere begroting mogelijkheden zijn om de kosten van deze plannen te dekken. Wij stellen voor bij de begroting 2017 een reserve IAP in te stellen.

	2017	2018	2019	2020
Integraal accommodatieplan	pm	pm	pm	pm

Armoedebeleid

Op 21 april 2016 heeft u de nota 'Armoedebeleid in het sociaal domein' vastgesteld. Daarbij is ook besloten de financiële gevolgen in deze kadernota op te nemen. De nadruk ligt op de aanpak en het voorkomen van de armoedeproblematiek: integraal en samen met de partners. Dit moet leiden tot meer (financiële) zelfredzaamheid van de inwoner en meer mogelijkheden voor inwoners om mee te doen in de maatschappij waarbij uitgegaan wordt van de situatie bij de inwoner. Om in dit kader de mobiliteit te bevorderen van AOW gerechtigden met een inkomen tot 110% Pw (Participatiewet)

krijgen gratis toegang tot het openbaar vervoer. Op deze manier geven we uitvoering aan uw amendement bij de vaststelling van de nota armoedebeleid.

	2017	2018	2019	2020
Armoedebeleid	-270.000	-270.000	-270.000	-270.000
Gratis OV AOW gerechtigden	-54.000	-54.000	-54.000	-54.000
Totaal armoedebestrijding	-324.000	-324.000	-324.000	-324.000

Mobiliteitsagenda 2016-2018 en verkeer

Op 21 januari 2016 heeft u de mobiliteitsagenda vastgesteld. Om de doelstellingen hieruit te verwezenlijken werken wij actief mee aan regionale processen en projecten van bijvoorbeeld MRDH, provincie en Rijk. In sommige gevallen is het nodig om aanvullend Ridderkerkse inhoudelijke informatie uit te diepen, om hiermee goed beslagen en onafhankelijk het Ridderkerkse belang in te kunnen brengen. Verder willen we de volgende concrete projecten uitvoeren.

- Snelfietsroute F15 IJsselmonde
- Lokale aanpak Fietsveiligheid
- Verkeerstellingen

We denken het volgende uit te geven ten behoeve van de mobiliteitsagenda 2016-2018 en verkeer.

	2017	2018	2019	2020
Mobiliteitsagenda en verkeer	-130.000	-85.000	-70.000	-75.000

Wabo - overige ontwikkelingen

Het taakveld Wabo wordt de komende jaren geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen. Voor het uitvoeren van deze ontwikkelingen is extra inzet gewenst. Voor de verdere professionalisering van asbestaken, voorlichting rond vergunningsvrij bouwen en controles voor de BAG en WOZ uit te voeren is extra budget nodig. Daarnaast leeft de wens meer aandacht te besteden aan de taken op het gebied van de controles op bedrijventerreinen en op illegale bouw en illegaal gebruik.

	2017	2018	2019	2020
Wabo, overige ontwikkelingen	pm	pm	pm	pm

Nota activabeleid 2016

Vanwege de wijzigingen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten wij op 5 april jl. besloten om een nieuwe nota activabeleid aan u aan te bieden. Daarbij is gelijk van de gelegenheid gebruik gemaakt om de afschrijvingstermijn in overleg met de vakspecialisten, meer in overeenstemming te brengen met de economische levensduur. Dit leidt tot een aantal wijzigingen in enkele afschrijvingstermijnen.

	2017	2018	2019	2020
Nota activabeleid 2016	-30.000	-34.000	-34.000	-34.000

Gat A16

In 2017 willen we ons verder inzetten voor het dichtten van het 'gat' in het scherm langs de snelwegen. Zoals het er nu naar uitziet is Rijkswaterstaat (RWS) niet verplicht om dit gat te dichtten aangezien er geen overschrijding van de norm is. Gekeken moet worden of er alternatieven zijn te vinden voor dit stuk scherm (denk aan bomen of natuur langs dit stuk snelweg) of mogelijke investeringsvormen voor het ontbrekende stuk.

	2017	2018	2019	2020
Gat A16	pm	pm	pm	pm

Stimuleringsleningen

Met stimuleringsleningen willen we mogelijkheden creëren voor het levensloopbestendig maken van woningen, starters op de woningmarkt en duurzaamheidsprojecten.

Wij denken hierbij aan:

- Blijversleningen, zodat eigenaren hun woning levensloopbestendig maken. Het instellen van blijversleningen wordt in nauwe samenhang met het WMO-beleid en bestaande voorzieningen uitgewerkt.
- Startersleningen, die moeten zorgen voor een betere doorstroming op de woningmarkt. Uit onderzoek blijkt dat starterleningen zeker mogelijkheden bieden in aanvulling op ons huidige woonbeleid.
- Een duurzaamheidsfonds met als doel initiatiefnemers in staat te stellen om aan de slag te gaan met de realisatie van duurzaamheidsprojecten. Dit moet leiden tot een forse CO2-reductie, de stimulering van de circulaire economie en bijdragen aan de realisatie van de doelen uit het Milieu- en Duurzaamheidsprogramma 2016-2020.

Hiervoor storten wij middelen in een of meerder fondsen waaruit leningen tegen gunstige voorwaarden verstrekt worden. De aflossing van de lening wordt gebruikt om nieuwe leningen te verstrekken. Zo ontstaan revolverende fondsen waarvan alleen de rentelasten effect hebben op de

begroting. Om deze fondsen te kunnen opstarten, zullen eerst verordeningen moeten worden vastgesteld, wat nog dit jaar zijn beslag zal vinden.

	2017	2018	2019	2020
Stimuleringsleningen	pm	pm	pm	pm

Schulddienstverlening

We spreken van schulddienstverlening en niet meer van schuldhelpverlening. Hiermee willen we uitdrukken, dat het helpen van mensen met schulden meer omvat dan enkel het treffen een schuldregeling. De bestaande ondersteuning bij schuldregelingen blijft volledig intact. Maar we zetten meer in op preventie, we gaan nauwer samenwerken met de maatschappelijke partners en de wijkteams. De uitvoering van de schulddienstverlening is tot maart 2017 in handen van een externe dienstverlener. Hier zijn verschillende opties voor, zoals een nieuwe aanbesteding of een uitvoering door de eigen (BAR-)organisatie. Dit zal echter geen hogere uitvoeringskosten met zich meebrengen.

De preventieactiviteiten worden ook in 2017 voortgezet. De middelen hiervoor zijn beschikbaar uit de extra middelen die het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid structureel beschikbaar stelt, en komen dus niet ten laste van het budget voor de schulddienstverlening.

De schuldenproblematiek hangt nauw samen met de economische situatie en de werkgelegenheid. We zien dat de economie zich herstelt en dat ook de werkgelegenheid toeneemt. In 2016 zien we al een lichte afname in het aantal meldingen voor schulddienstverlening, en we verwachten dat deze dalende lijn zich zal voortzetten. Niettemin blijven de uitgaven nog op hetzelfde niveau, vanwege de kosten voor reeds ingezette trajecten. Schuldregelingen en budgetbeheer belopen meerdere jaren. Daarom verwachten we dat de uitgaven voornamelijk gelijk zullen blijven.

Intensivering aanpak vluchtelingen

Als gevolg van de huidige vluchtelingenstromen richting Europa, is de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders voor alle Nederlandse gemeenten de afgelopen jaren steeds verhoogd. Het huisvesten van deze verhoogde instroom van statushouders in de gemeente Ridderkerk leidt ook tot de vraag naar extra formatie om dit proces in goede banen te leiden. Daarnaast heeft de gemeente de ambitie om de begeleiding naar inburgering, onderwijs en werk toe intensiever te begeleiden. Door dit proces te verbeteren wordt het proces naar de arbeidsmarkt en onderwijs geoptimaliseerd. Daarbij kan door bijvoorbeeld een intensievere begeleiding vanuit bijvoorbeeld de gebiedsteams escalatie in de multi problematiek worden beperkt. De komende periode wordt gebruikt om tot een plan hiervoor te komen.

	2017	2018	2019	2020
Intensivering aanpak vluchtelingen	pm	pm	pm	pm

Informatiebeveiliging

Gemeenten beschikken over uiterst gevoelige informatie van burgers en hebben zowel de wettelijke als morele plicht om daar zorgvuldig mee om te gaan. De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) schrijft ons voor passende maatregelen te nemen om deze persoonsgegevens adequaat te beveiligen en de privacy van de betrokkene(n) te waarborgen. Sinds 1 januari 2016 is de Wbp uitgebreid en moeten organisaties een melding doen bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) wanneer zij een ernstig datalek hebben. De uitbreiding van de wet staat bekend als de meldplicht datalekken. We spreken van een datalek als persoonsgegevens in handen vallen van derden die geen toegang tot die gegevens zouden mogen hebben.

Het vraagstuk rond privacy, cybercriminaliteit en beveiliging is volop in beweging. De kans op online criminaliteit neemt toe. We moeten ons steeds meer wapenen tegen bedreigingen van indringers, die onze systemen proberen te infiltreren met het platleggen van de dienstverlening en het op straat komen van (privacy gevoelige) informatie tot gevolg. Maatregelen moeten getroffen worden om de informatieveiligheid te borgen.

	2017	2018	2019	2020
Informatiebeveiliging	pm	pm	pm	Pm

Driedeentralisaties

In 2014 is de notitie "Dichtbij en Integraal" geschreven over hoe de transitie van de drie decentralisaties in de jaren 2015 en 2016 zou worden uitgevoerd. De transitie hebben we in 2015 voor een deel vorm gegeven. Gezien de omvang van de operatie, de doorlopende veranderingen in wet- en regelgeving en in de maatschappij op dit vlak zijn we nog niet aan het einde van het proces van de transitie, laat staan de transformatie. Op dit moment worden de ervaringen en de ter beschikking gestelde middelen met elkaar in verband gebracht. Langzamerhand wordt wel duidelijk dat het oorspronkelijke percentage van 3-5% van de Integratie Uitkering Sociaal Domein te laag is ingeschat om de uitvoering te kunnen borgen. De inhoudelijke en financiële gevolgen verwerken we in de begroting 2017 en verder. Hierbij zullen wij ons mede baseren op benchmark gegevens van onder andere Berenschot.

	2017	2018	2019	2020
Drie decentralisaties	pm	pm	pm	pm

5. FINANCIËEL TECHNISCHE UITGANGSPUNTEN

Investeringslijst 2017-2020

Voor de begroting 2017 wordt overeenkomstig de nota activabeleid 2016 gemeente Ridderkerk een nieuwe investeringslijst 2017-2020 opgesteld. Daarbij zal een realistische planning tot een evenwichtige spreiding van de investeringen over de planperiode worden gegeven. De onontkoombaarheid van een investering in een bepaald jaar moet worden aangetoond.

De kapitaallasten worden geraamd op basis van deze realistische planning.

Prijstijging op uitgaven

Uitgegaan wordt van een inflatie van 1% voor het begrotingsjaar 2017. Dit is gebaseerd op de prognoses van het Centraal Plan Bureau in het jaarlijks Centraal Economisch Plan.

De inflatie geldt voor de gehele begroting. Voor het meerjarenperspectief (2018-2020) wordt uitgegaan van constante prijzen (geen indexering).

Indexering tarieven

Belastingen en heffingen worden conform het tarievenbeleid met de inflatie gecorrigeerd.

Algemeen uitkering uit het Gemeentefonds

De algemene uitkering wordt berekend op basis van de meicirculaire 2016.

Gemeenschappelijke regelingen – indexering begroting 2017

Wij hebben op 27 januari 2016 ingestemd met het door de Kring van gemeentesecretarissen voorgestelde financiële kader voor de op te stellen begrotingen door gemeenschappelijke regelingen in het gebied van de voormalige stadsregio Rotterdam. Dit houdt een inflatiecorrectie in van 0,6% (inclusief nacalculatie over de jaren 2014-2016).

Voor de MRDH geldt een afwijkend percentage. De MRDH heeft in hun Kadernota 2017 als uitgangspunt voor de indexering de materiële overheidsconsumptie genomen. Die is voor 2017 geschat op 1%.

Algemene reserve

De ondergrens in het saldo van de algemene reserve is bepaald op € 20 miljoen.

Rente

marktrente financieringstekort

De marktrente voor het te berekenen financieringstekort wordt gebaseerd op de rente per 1 april 2016 van een 20-jarige lening met jaarlijkse aflossing: 1,28%.

rente grondexploitaties

In het vernieuwde Besluit Begroting en Verantwoording zijn regels opgenomen voor de toerekening van rente aan grondexploitaties. In de Meerjarenprognose grondexploitaties van maart 2016 is de nieuw voorgeschreven berekeningswijze al toegepast. Er is 1,85% rente toegerekend aan de grondbedrijfcomplexen. Dit percentage ligt voor de komende jaren vast. De nieuwe berekeningswijze moet wel elk jaar worden uitgevoerd. Alleen als het percentage van 1,85 meer dan 0,5%-punt van de uitkomst van de voorgeschreven berekeningswijze afwijkt, moet dit worden herzien.

bespaarde rente

Het bespaarde rentepercentage over het saldo op 1 januari van reserves en voorzieningen is nu 4,3%. Er is een nieuwe nota reserves en voorzieningen opgesteld. De keuze die met het vaststellen van deze nota wordt gemaakt over de bespaarde rente wordt in de begroting 2017 toegepast.

omslagrente

Voor de omslagrente voor de berekening van de kapitaallasten over de investeringen wordt aangehouden: 4,4%.

We sluiten hiermee aan bij de nacalculatie bij de jaarrekening 2015.

Deze uitkomst kan nog beïnvloed worden door de keuze over de bespaarde rente in de nieuwe nota reserves en voorzieningen.

Dividend

Voor de ramingen van dividend wordt uitgegaan van het gemiddelde van dividendopbrengsten van de voorgaande 3 jaar.

Financieel toezichtkader van de provincie

In de Kaderbrief toezicht in 2017 hebben Gedeputeerde staten de volgende uitgangspunten aangegeven waar de begroting 2017 aan moet voldoen om voor repressief toezicht in aanmerking te komen.

1. De begroting 2017 dient structureel en reëel in evenwicht te zijn of, als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht in 2020 uiterlijk tot stand wordt gebracht.
2. De jaarrekening 2015 behoort structureel en reëel in evenwicht te zijn; indien de jaarrekening niet in evenwicht is, zal het structureel tekort worden betrokken bij het onderzoek van de begroting 2017. Dat betekent dat in de jaarrekening inzicht moet worden gegeven in het structurele en incidentele aandeel van het tekort.
3. De vastgestelde jaarrekening 2015 en de begroting 2017 dienen tijdig, respectievelijk voor 15 juli en voor 15 november binnen de wettelijke termijnen aan Gedeputeerde staten te zijn toegezonden.

Met het 'structureel en reëel evenwicht' in bovenstaande punten wordt bedoeld dat in de begroting de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten en reëel houdt in dat sprake is van realistische ramingen.